

CEP SAAT MOTİFLİ YAKAPINAR KÖYÜ TAHTACI MEZAR TAŞLARI*

Hür Kamil BİÇİCİ**
Necat ÇETİN***

Öz

Makalenin konusunu; İzmir ili, Bayındır ilçesi, Yakapınar köyü mezarlığında bulunan Cumhuriyet dönemine ait 26 mezar taşı oluşturmaktadır. Mezar taşlarının tamamında ölüm tarihi, 16 örnekte ise ölüm tarihinin yanı sıra doğum tarihi de verilmiştir. Mezar taşlarının tümü dikdörtgene yakın gövde formundadır. Mermer malzeme ile yapılan taşlarda bazı ortak motifler dışında yoğun bir bezeme bulunmamaktadır. Mezar taşlarının ortak özellikleri tamamının üzerine cep saati motifinin işlenmiş olmasıdır. Saatlerin mevtanın ölüm saatini gösterecek şekilde işlenmiş olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle mezar taşları üzerine işlenen saatlerde farklı saat aralıkları tespit edilmektedir. Ölüm saatlerinin gündüz mü, gece mi olduğu belirlenememiştir. Mezar taşlarında geometrik, bitkisel ve nesnelere kullanıldığı bir bezeme programı ile karşılaşılacaktır. Bitkisel motifler olarak asma, çiçek, kıvrık dal, lale, menekşe ve servi, geometrik motifler olarak ay ve yıldız, nesnelere bezeme olarak ise kravat, kurdele, zincirli cep saati şeklinde motifler dikkat çekmektedir. Cep saat motifli mezar taşlarının tamamı erkeklere ait mezar taşları olup bir örneğin dışında tümünün başlığı insan başı biçiminde düzenlenmiştir. Taşlar üzerindeki kitabelerde genellikle kişi veya sülalelere ait lakaplar verilmiş, ölünün sahip olduğu dini unvanlar veya meslekler taşlar üzerine işlenmiştir. Mezarlıktaki taşlar, üzerlerindeki motif ve kitabeleriyle Tahtacı Türk-Alevi kültürünü yansıtmaları nedeniyle son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Mezarlık, Alevi, mezar taşı, süsleme, cep saati

YAKAPINAR VILLAGE GRAVESTONES WITH POCKET WATCH MOTIF

Abstract

The subject of this article is the examination of 26 gravestones which is found Yakapınar village's cemetery in Bayındır district in İzmir and belongs to the Republican period. On all of the gravestones, date of death is given but the date of birth and date of death are given in 16 samples. All the gravestones are close to the body in the form of a rectangle. The material of all the gravestones is marble. On the grave stones, decorations weren't seen quite a

* Makalenin Geliş Tarihi: 03.04.2016 , Kabul Tarihi: 09.06.2016

** Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tasarımı Bölümü, Ankara/Türkiye, hurkamil@gazi.edu.tr

*** Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, İzmir, cetin.necat@gmail.com

DOI: 10.12973/hbv.79.207

lot. Observed in many of them elaborately, it was witnessed that all the motifs resembled each other. Common features of the gravestones are that all are treated with the motives of the pocket watch. Clocks, thought to show the time of death, are believed to be processed. Although there were people who died at the time, most of them died at different times. The time of their dead is unclear and whether it was at the daylight or night is not certain. We encounter with an embellishment program where geometric, herbal and objects are used in the gravestones. As floral motifs suspended things, flowers, curved branches, tulip, violet and cypress, moon and stars draw attention as geometric motifs while motifs in the shape of a tie, ribbon and chained pocket watch attract attention as objects of decoration. All of the grave stone patterns with pocket watch are the ones belonging to males and except for one, the rest instances of the title are arranged in the form of a human head. In the inscriptions on the stones, the nicknames of the person or family are often given but the religious titles or professions of the dead were not processed over the dead stones. Gravestones in the cemetery, with the motifs and inscriptions, are extremely important because they reflect the Tahtacı Turkish-Alevi culture.

Keywords: Cemetery, Alawi, gravestone, decoration, pocket watch

1. Giriş

Yakapınar, İzmir ilinin Bayındır ilçesine bağlı bir köydür. Köy ilçenin 9,6 km batısında yer alır (Fotoğraf 1-3). Bölgede yoğun olarak Tahtacılar ikamet etmektedir. Tahtacılar Ege ve Akdeniz bölgelerinin ormanlık yörelerinde yaşayan büyük çoğunluğu yerleşik yaşama geçmiş Alevi Türkmenlerdir. Geçmişte çoğunlukla ağaç ve ahşap işiyle uğraştıkları için onlara tahtacı lakabı verilmiştir. Tahtacılar göre “tahtacılık” ağaç kesen, tahta biçen anlamına gelmektedir Anadolu’ya geldikleri ilk yıllardan son yıllara kadar uğradıkları baskılar nedeniyle orman içlerinde konar-göçer bir yaşam süren Tahtacılar günümüzde yerleşik yaşama geçmişlerdir. Günümüzde Tahtacıların bir kısmı tarımla uğraşmakta, bir kısmı da kamu veya özel sektörde çalışmaktadır. Tahtacılık kültürünü hala yaşatan bu insanlar arasında doğan her çocuk için dikilen bir ağaç olduğuna inanılır. Tahtacılar ekmeğe ve suya olduğu gibi ağaca da değer vermektedir. Dünya hayatının gelip geçiciliğine inanan Tahtacılar, diktikleri ağaçların baki kalacaklarını düşünürler (Biçer, 2013: 129-130).

Tahtacı inancı; Türkmen alevi yaşamının vazgeçilmez parçalarından biridir. Ancak Tahtacı kültürü ile Alevi kültürü arasında benzeşen ve ayrışan bazı yönler bulunmaktadır. Tahtacılığın meslekî, hukukî, dinî ve mitolojik boyutları vardır. Alevi-Tahtacı kültürü çok eski inançları içinde barındırır. Tahtacı Aleviliğini, diğer Alevilerden ayıran temel özellik bağlı oldukları “Yanyatır Ocağı”nı Hacı Bektaş-ı Veli’ye bağlanmayıp Şit Peygambere kadar geri götürmeleridir. (Önal, 2013: 343-366). Günümüzde çoğunlukla Adana, Antalya, Aydın, Balıkesir, Burdur, Denizli, Çanakkale, Çorum, Denizli, Isparta, İzmir, Manisa, Maraş, Mersin, Muğla, Tokat illerinde yaşarlar (Merhan, 2014: 170) ve sayıları tahminen bir milyonun az üze-

rindedir. (Biçer, 2013: 99; Çoşkun, 2013: 2). Ağaç ve tahta işlerinde oldukça usta olan tahtacılar dağda, tarlada, bayırda çoluk çocuk, kadın erkek ayırımı yapmadan birlikte, eşitçe çalışırlar. Tahtacılar da kadının sözü dinlenir, kadına değer verilir. Bin yıldan daha fazladır buldukları yerlerde kendi içlerine kapanık olarak yaşamlarını sürdüren Tahtacı Türkmenleri, çevrelerindeki diğer topluluklarla kurdukları sosyal ilişkileri nedeniyle günümüzde daha açık bir topluluk haline dönüşmeye başlamışlardır (Kahyaoğlu, 2013: 189-197).

2. Cep Saat Motifli Yakapınar Köyü Mezar Taşları

Tablo 1. Hüseyin Okanlar'ın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
4	1939	Hüseyin Okanlar	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Ah ölüm, -Felek, -Rahmetmedi, -Ben gibi cana, -Zatürree, -Zülm etti, -Giribana, -Bıraktım üç, -Evladımı, -Yadıklar, -Doymadan göz, -Yumzum cihana, -Hasan kızı, -Ayşe kocası, -Hüseyin Okanlar, -Yaşı 36, - Ruhuna Fatiha, -1939					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde dört yapraklı çiçek motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano, ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 18 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 5:07 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır.

Tablo 2. Halim Koca'nın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
5	1939	Halim Koca	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Annemin ba-, -Bamın bir gülü, -İdim.Kaza ile, -Süt tencere, -Sine devril-, -Dim ah böyle, -Acıklı kara, -Toprağa gir-, -Dim Veli oğlu, -Halim Koca ?, -Ruhuna Fatiha, -Ö.1939 ?					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, ortada ay-yıldız motifi dikkat çekmektedir. Gövde üzerinde zincirli bir cep saati, ölünün fotoğrafı bulunduğu düşünülen dikdörtgen içi boş bir pano ve altında 11 satır Latin harfli Türkçe kitabe yer almaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 10.10 olarak işlenmiştir. Saatin sabah mı, akşam mı olduğu anlaşılamamaktadır.

Tablo Y-3. *Ali Çakan'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
6	1962	Ali Çakan	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Bulanık oğlu derler, --di namıma, -Felek kıydı, -Tatlı canıma, -Beş evladım çevrildi, -Dört yanıma, -Sanki can katacaklar, -dı canıma, -Bu ömür tükenmiş, -Fayda yok evlatlarım, -Mehmet Oğlu, - Ali Çakan, -Ruhuna Fatiha, -Yaş: 63, -Ölüm...					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize verilmiş menekşeler ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 16 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 9.00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Mezar taşının gövdesinin kenarları açık yeşil boya ile boyanmıştır. Bitkisel bezemeler de yeşille renklendirilmiştir.

Tablo 4. *Ali Koparan'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
7	D.T.1316 O.T.1966	Ali Koparan	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer

Kitabesi : -Allah Baki, -Doyamadım fani dünyanın tadına,-Koca Ali derler benim namıma, -Ezrail geldi canımı almaya, -Gözlerim açık gider tatmadım, -Evlat sevgisini neyleyim bundan, -Sonra cennet bahçesini, -Kahpe felek vurdu, -Bana penceresini, -Kardeşlerim söylerim size bu, -Dünyada bir yarım kaldı, -Emanet olsun hepimize, -Hasan oğlu, -Ali Koparan, -Ruhuna Fatiha, -DT:1316 ÖT:1966

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde dört yapraklı çiçek motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 16 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati belli değildir. Kıvrık dallar yeşil boyayla renklendirilmiştir.

Tablo 5. İbrahim Arı'nın baş ve syak şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
8-9	1971	İbrahim Arı	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah baki, -Şu dünyada gülüp, -Gezdim her yeri, -Zalim felek bir, -Evlat verip, -Güldürmedin sen beni, -Ayırdın eşimden, -Boynu bükük kaldı, -Fani dünya kime kaldı, -Acaba benim yuvam, -Kör mü kaldı, -Fani ölüm koşup, -Durdun peşimde, -Ayırdın beni, -Mekanımdan eşimden, -Mehmet oğlu, -İbrahim Arı, -Ruhuna Fatiha, -Ö. 29.11.1971</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezarın baş ve ayak taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Baş taşının üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 18 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 12.20 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Ay-yıldız kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, yazılar ve cep saati açık kahverengi ile renklendirilmiştir. Üst kısmı sivri kemeri andıran, ayak taşının arka yüzeyinde alttan üste doğru S şeklinde kıvrılarak giden yeşil renkle boyanmış asma yaprakları ile siyah renkle boyanmış yapraklar dikkat çekmektedir.

Tablo 6. Cemal Çakıl'ın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
10	D.T.1898 Ö.T.1971	Cemal Çakıl	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Ah ölüm, -Çok çalışıp çok getirdim, -Yaş kemali buldu, -Ocağımda oturdum, -Kendimden evvel eşimi yitirdim, -Beni çekti kara, -Toprak neyleyim, -Mezarıma taşlar, -Diktimi, -Dikerken oğullarım, -Gözyaşı aktımı, -İki oğlum arasında, -Geçirdim vaktimi, -Çekti kara toprak, -Çekti neyleyim, -Çok yaşadım, -Perişan olmadım, -Hiç harama el koymadım, -Perişan olup göz, -Yaşı silmedim, -Kader böyleymiş, -Ben neyleyim, -Hasan oğlu, -Cemal Çakıl, -D.T.1898 Ö.T.10.12.1971</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize ele alınmış bir rozet çiçeği motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 25 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Taşın yüzeyi aşınmış olduğundan cep saati motifi üzerinde mevtanın ölüm saati belli değildir. Kıvrık dallar siyaha kaçan yeşil boyayla renklendirilmiştir.

Tablo 7. Eski Köy Muhtarı'na ait şahide

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
11	1975	Belli değil	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Geldim dünyaya, -Kimseye değmedim, -Fakir büyüdüm, -Boyun eğmedim, -Oğlum Muzaffer, -Doya doya görmedim, -Nasip böyleymiş, -Kim neylesin, -65 yaşında göçtüm, -Kimseye değmedim, -16 sene muhtarlık, -Yaptım kimseyi kırmadım, -4 kızımdan 1 oğlumdan, -Kötülük görmedim, -... .., -... .., -Ruhuna Fatıha, -D.1912, -Ö.1975</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize ele alınmış menekşe motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği düşünülen tahrip olmuş oval bir pano ve sağında boyna

asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 19 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 4.00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammaktadır. Yazılar ve cep saati açık yeşille, kıvrık dallar yeşille renklendirilmiştir.

Tablo 8. *Karaca Gacar'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
12	D.T.1912 Ö.T.1975	Karaca Gacar	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Bu dünyaya geldim, -Seyran eyledim, -Kah güldüm, kah, ağladım, -Beş yavrundan dördünü, -Yuva eyledim, -Kaldı biri onu da, -Gurbete yolladım, -Dinleyin eşim, -Dinleyin yavrularım, -Ahmet'i sizlere, -Havale ediyorum, -Sizler kurun sizler, -Yapın ona da bir yuva, -Ben de rahat uyuyayım, -Ebedi uykuda, -Ey fani dünya doymadım, -Doymadım ben sana, -Kimse de doymaz, -Biliyorum bunu ya, -Ziyaretime gelen benim, -Vefalı dostlarım, -Sizden isteğim, -Bir dua bir Fatiha, -İsmail oğlu, -Karaca Gacar, -D.T:1912 Ö.T:1975</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde menekşe motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 27 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 12:10 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammaktadır. Ay-yıldız kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, fotoğrafın olduğu pano kahverengiyle, cep saati ve yazılar siyahla renklendirilmiştir.

Tablo 9. İsmail Mercanoğlu'nun şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
13	D.T.1908 Ö.T.1975	İsmail Mercanoğlu	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Çok çalıştım büküldü belim, -Geldi dert tutuldu dilim, -Çok çektirdi felek zulüm, -Ecel buymuş ben neyleyim, -Çalışıp çok mekanlar tuttum, -Söyleyemedim çok laflar yuttum, -Sabi çocuk gibi etrafa baktım, -Bu dünyada söyle kime ne yaptım, -Ecel böyleymiş ben neyleyim, -Evlatlarım çok koştu bakıttı, -İçin için göz yaşı akıttı, -Çok zaman bacam duman tüttü, -Ecel böyleymiş ben neyleyeyim, -Mezar taşımı garip yazmayın, -Çok çalışıp vücudunuzu ezmeyin, -Benim eşim ananızı üzmeyin, -Ecel böyleymiş neyleyeyim, -Ali oğlu, -İsmail Mercanoğlu, -R.Fatiha D.T:1908, -Ö.T:14.11.1975</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde menekşe motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 22 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 3.00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammaktadır. Ay-yıldız motifi ve menekşeler kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, cep saati ve yazılar sarıya yakın renkle boyanmıştır.

Tablo 10. Çelebi Ertürkmen'in şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
14	D.T.1953 Ö.T.1977	Çelebi Ertürkmen	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Ah ölüm, -Yaşım 25 idi dünyaya, -Doymadım, -Ata, ana sözüne ben, -Uymadım, -Zindan oldu kimseyi, -Görmedim, -Yazım böyleymiş kim, -Neylesin, -Vurdun şoför gençliğimi yitirdin, -Kara saçlarımı alkanlara, -Batırdın, -Bütün cümleye kara bürüttün, -Yazım böyleymiş el neylesin, -Bir öfkeyle ne olduğunu, -Bilmedim, -Askerliğimi yaptım murat, -Görmedim, -Çok ağladım göz yaşımı, -Kimse silmedi, -Ecel böyleymiş kim neylesin, -Ali oğlu, -Çelebi Ertürkmen, -Ruhuna Fatiha, -D.T. 1953 Ö.T. 13.06.1977</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize bir rozet çiçeği ve ortada ay-yıldız

motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 25 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati belli değildir. Kıvrık dallar yeşil renkle, cep saati ve yazılar sarıya yakın bir renkle boyalıdır.

Tablo 11. Cemal Yeniay'ın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
15	D.T.1899 Ö.T.1977	Cemal Yeniay	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Fani dünyada çok çalışıp türlü, -Kazançlar sağladım kuru ekmek, -Zeytinle hayatımı kazandım ecel, -İmin geleceğine bir an bile inanmazken, -Feleğin ansızın ağına, -Kapandım, -Doyup bu dünyada ömür sürmedim, -Ağlayıpta göz yaşımı silemedim, -Bir oğlum vardı gurbette görmedim, --Yazım böyle imiş ben, - neyleyim, -Karalar içinde, -her şeyim akısın, -Bu dünyada hem varsın, -Hem yoksun, -Ziyarettime gelenler, -Bir Fatiha okusun yazım böyleymiş ben neyleyim, -Ali oğlu, -Cemal Yeniay, -Ruhuna Fatiha, -DT:1899 ÖT:1977</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 22 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 1.00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Ay-yıldız motifi kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, yazılar ve cep saati açık yeşille renklendirilmiştir.

Tablo 12. *Seyfi Çandır'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
16	D.1335 Ö.1978	Seyfi Çandır	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Cihan alemde pervası, -Yokmuş ölümün, -Doktorlar çaresini, -Bulamadı hastalık, -Denen zulümün, -Üç evladım bir eşim, -Gülü olsun bahçenin, -Kabirime gelen, -Okusun bir Fatiha, -Rahatlasın hayalim, -Mehmet Oğlu, -Seyfi, -Çandır, -Ruhuna Fatiha,-D: 1335 Ö: 03.05.1978					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize olmuş kır çiçekleri ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği tahrip olmuş dikdörtgen bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 16 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 3.50 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Kıvrık dallar yeşil renkle, kır çiçekleri kırmızıyla, yazılar açık sarıya çalan renkle boyalıdır. Yazıların boyası aşındığından çoğunun boyası belli değildir.

Tablo 13. *Seyfi Koparan'ın baş şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
17	D.T.1904 Ö.T.1980	Seyfi Koparan	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Geldim dünyaya , -Kimseyi kırmadım, -Evladım yoktu, -Ben de gülmedim, -İçin için ağladım, -Gözyaşımı silmedim, -Tecelli buymuş, -Ben neyleyim, -Çalıştım mekanlar kurdum, -Ebedi evime rahatça yattım, -Servetimi iki, -Yavruma bıraktım, -Sızlatmayın hem, -Amcanız hem babanızı, -76 yaşında göçtüm, -Arifeye geldi, -Kimi ağladı kimi güldü, -Yavrularıma bayram kara geldi, -Yazım böyleymiş, -Kim neylesin, -Kamber Seyfi, -Koparan, -D.T. 1904 Ö.T. 18.10.1980					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde menekşeler ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleş-

tirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 24 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 5.00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşıl原因amamaktadır. Ay-yıldız ve menekşeler kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, cep saati ve yazılar açık yeşille renklendirilmiştir.

Tablo 14. İbrahim Çivili'nin şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
18	D.1910 Ö.1983	İbrahim Çivili	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Geldim dünyaya hem, -Ağladım hem güldüm, -Ani vurdu felek ben, -Ne oldum, -Bu dünyaya iki, -Meyve verdim, -Tecelli buymuş, -Kim neylesin, -Şaşı herkes, -Bu işe şaşı, -Bir kızım vardı, -Benden evvel göçtü, -Vücudum kırıldı , -Kollarım düştü, -Kader buymuş ben neyleyim, -Musa oğlu, -İbrahim Çivili, -Ruhuna Fatiha, -D :1910, -Ö :1.2.1983</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize verilmiş kır çiçekleri ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 21 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Mezar taşının üzerindeki cep saatinin zamanını gösteren boyası aşındığından mevtanın ölüm saati belli değildir. Kıvrık dallar yeşil renkle, yazıların bir kısmı da açık yeşil renkle verilmiştir.

Tablo 15. *Muzaffer Öksüz'ün şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
19	D.T.1970 Ö.T.1983	Muzaffer Öksüz	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Matemime boğdum yaşayanları, -Uzun yolculuğa çıktığım için, -Ziyan oldu umutlu bakışlarım, -Aramızdan ansızın uçtuğum için, -Feryatlarını duyar gibiyim, -Ağlayanların, -Fani dünyadan göçtüğümden beri, -Ellerinden hiçbir şey gelmedi, -Doktorların, -Rabbimin aldığı kara karardan, -Beni, -Ölüm bu kadar çabuk, -Beklemiyordum seni,-Karaciğerimden yakaladın, -Ezrail beni, -Söylemeyin aileme kara haberimi, -Üzülenler götürdüler, - Mezarıma beni, -Zayi olduğum dünyadan, -Unutmayın beni, -Şakir oğlu, -Muzaffer, -Öksüz, -D.T:7.7.1940 Ö.T:31.8.1983</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize verilmiş menekşeler ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 25 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 8:00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Ay-yıldız ve menekşeler kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, cep saati ve yazıların üzeri açık yeşil renkle boyanmıştır.

Tablo 16. *Veli Yeniay'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
20	D.T.1913 Ö.T.1985	Veli Yeniay	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Nebi Keloğlu derlerdi, - Benim adıma, -Bilseydim doyulmazdı, -Tadıma, -Yeni düzen, -Vermiştim uduma, -Koptu telim, - Ben neyleyim, -Çok acele gelip, - Beni aldılar, - Kimi ağlayıp, - Kimi güldüler, -Bir eşim var yavrum, -Garip kaldılar, -Ananızı üzmeyin, -Ecel böyleymiş, -Yavrularım, -Nebi oğlu, -Veli Yeniay, -D.T.1913 Ö.T.02.11.1985</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde kır çiçekleri ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın aşınmış durumda

olan fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 21 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 1.00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammaktadır. Kıvrık dallar yeşil renkle, kır çiçekleri kırmızıyla, yazılar siyahla renklendirilmiştir.

Tablo 17. Mehmet Akoğlan Çandır'ın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
21	D.T.1940 Ö.T.1986	Mehmet Akoğlan Çandır	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
<p>Kitabesi : -Allah Baki, -Oğlum İbrahime çok koştum, -Hallerim yok kötü derde, -Düşüm, -Ecel Şerbetini erken içtim, -İçiren Mevlaya ne diyem, -Kimsenin Kötüsünü Koluma, -Takmadım, -Bende şaştım kimseye kötülük , -Yapmadım, -Üzülme eşim kötü adım atmadım, -Ben yokum artık iki yavrumla, - Gönül Eyle, -Kader buymuş kim neylesin, -Yarenler, -Seyfioğlu, - Mehmet Akoğlan, -Çandır, -Ruhuna Fatiha, - D.T:1940, - Ö.T:13.10.1986</p>					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize verilmiş kır çiçekleri ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 21 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 11.45 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammaktadır. Ay-yıldız kırmızı renkle, kıvrık dallar yeşille, zincir ve panonun kenarları açık kahverengiyile, yazıların çoğu siyah renkle, alt kısım da yeşil renkle boyalıdır.

Tablo 18. Şakir Karadağlı'nın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
22	D.1326 Ö.1988	Şakir Karadağlı	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Şakir Karadağlı, -Derlerdi adıma, -Evlat acısından kalmadı dünyada, - Tadım, -Bir evladımda, -Gurbetteydi, -Hasret kaldı bana, -Allah sabır versin, -Eşim Döne sana, -Öksüz torunlarım, -Size emanet olsun, -Benden size elveda, -Rabbim cümlenize, -Razı olsun, -Şakir, -Karadağlı, -Ruhuna Fatiha, -D. 1326 Ö. 1988					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Gövdenin üst kısmında eksen de mevtanın önceden fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 18 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 2.30 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Yazıların üstü siyah renkle boyalıdır.

Tablo 19. Ali Aydınlioğlu'nun şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
23	D.1321 Ö.1991	Ali Aydınlioğlu	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Şairlerimiz derki, -<<Yaş 35>>, -Yolun yarısı eder, -İki yarımılığı, -Tamamladım, -70. yaşımı kutladım, - Veli Oğlu, -Ali, -Aydınlioğlu, - Ruhuna Fatiha, - D.1921 , -Ö.3.12.1991					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize ele alınmış bir rozet çiçeği motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksen de mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 18 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 2:20 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılamamaktadır. Kıvrık dallar ve cep saati siyah renkle, yazılar açık yeşil renkle renklendirilmiştir.

Tablo 20. Hamit Öksüz'ün baş ve ayak şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
24	D.1919 Ö.1992	Hamit Öksüz	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Çok çalıştım, -Yaranamadım, -Kendime hep, -İyilikli idealim, -Sevgi doldurdum, -Yüreğime, Doktor çare, -Bulamadı bronşitime, -Hep yanımdaydı, -Eşim Fadime, -Hamit, -Öksüz, -Ruhuna Fatiha, -D: 1919 Ö. 1992					

Tanım ve Kompozisyon: Mezarın baş ve ayak taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Baş taşının üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde dört yapraklı çiçek motifi ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği dikdörtgen bir pano, ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 13 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saati motifinde mevtanın ölüm saati belli değildir. Gövdenin iki yan kenarında birer kıvrık dal göze çarpmaktadır. Baş taşının kenarları ve yazıları açık yeşille boyalıdır. Ayaktaşının arka yüzünde ise, ucu kıvrık karşılıklı olarak işlenmiş içi taralı birer selvi tasvir edilmiştir. Taşın kenarları açık yeşille renklendirilmiştir.

Tablo 21. Mehmet Bakar'ın şahidesi

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
25	Ö.1994	Mehmet Bakar	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Hasta kaldım yatakta, -Doğruyu gördüm hakta, -Eşim Bağdat oğlum Mür, -teza, gelinim torunla, -rım ağlamasın rehbe, -rim Muhammed Mustafa, -Mürşidim Hz.Ali şefa, -At ya Bektaş'ı Veli, ecel, -Böyleymiş neyleyim, -Mürteza oğlu, -Cinana, -Mehmet, - Bakar, -Ruhuna Fatiha, -Ö:23.06.1994					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende önceden mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği dikdörtgen bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 16 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 7:00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi,

olduğu anlaşılammaktadır. Taşın kenarları ve yazılar siyah renkle, ay-yıldız ve saatin akrep ve yelkovanı kırmızı renkle verilmiştir.

Tablo 22. *Hasan Karabacak'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
26	D.1931 Ö.1998	Hasan Karabacak	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -Çok çalıştım bir gün, -Olsun durmadım, --İnsanları hiçbir zaman kırmadım, -Ani vurdu felek, -Ben neyleyim, -Çok yorgunum beni, --Bekle kaptan dedim, -En sonunda kendi kendimi yedim, -Çilem buymuş, -Ölümlle yoğruldu, -Ani vurdu felek, -Ben neyleyim, -Sait oğlu, -Hasan Karabacak, -Ruhuna Fatiha, -D. 1931 Ö.14.2.1998					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize ele alınmış menekşeler ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının olduğu düşünülen oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 17 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saati motifinin boyası aşındığından mevtanın ölüm saati belli değildir. Ay-yıldız ve menekşeler kırmızı renkle, yazılar siyah renkle, kıvrık dallar yeşil renkle boyalıdır.

Tablo 23. *Veli Uludağ'ın şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
27	D.1945	Veli Uludağ	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Bütün ümitlerim, -Kaldı arkada, -Bütün emelimi, -Felek sildi bir anda, -Baki kalan,-Varmı dünyada, -Yetim üç yavrum, -Kaldı arkamda, -Aşıroğlu, -Veli Uludağ, -Ruhuna Fatiha,-D.1945, -Ö... ..					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende önceden mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği düşünülen dikdörtgen bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 13 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmakta-

dır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 3:00 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammaktadır. Mezar taşına işlenen renkler solmuş olduğundan yazıların rengi bellidir. Yazılar açık yeşille boyalıdır.

Tablo 24. *Hasan Ef'in şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
28	D.T.1931 Ö.T.-	Hasan Ef	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Ah ölüm, -Bir gülüm geldi şu cihana uçtu gitti o pervane, -Ah ettim yana yana doyamadım bu, -Hicrana, -Karaoğlanzade İbrahim, - EF mahdumu, -Hasan EF, -Ruhuna Fatiha, -1931, -... ..					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal, üzerinde stilize ele alınmış menekşeler ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında 10 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati belli olmayıp, içi boş bırakılmıştır.

Tablo 25. *Hüseyin'in şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
29	Belli değil	Hüseyin	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Nafaka için çok gurbet gezdim, -Bu tecelliyi kendimi yazdım, -Yazım böyleymiş ben neyleyim,-Ağzımızda lafi ezmeyin, -Doğru yürüyün kötü gezmeyin, -Yavrularım... .., -Kaderim... .., -Hüseyin, -... .., -... ..					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı yarım yuvarlak kemeri hatırlatır şekilde verilmiştir. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış ucu lale motifi zincirli cep saati ve alt kısmında yazısı belli olan 8 satır halinde Latin harfleriyle yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Yazıların bir kısmı okuna-

mamaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 3:45 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammamaktadır. Yazılar siyah renkle boyanarak verilmiştir.

Tablo 26. *Hüseyin Ertürkmen'in şahidesi*

Fotoğraf No	Tarihi	Kimliği	Biçimi	Bugünkü Durumu	Malzemesi
30	Belli değil	Hüseyin Ertürkmen	Dikdörtgen gövdeli	Sağlam	Mermer
Kitabesi : -Allah Baki, -... .., -... .., -... .., -... .., -Hüseyin Ertürkmen, -Ruhuna Fatih					

Tanım ve Kompozisyon: Mezar taşının gövdesi dikdörtgen ön görünüşlüdür. Taşın üst kısmı insan başı şeklinde düzenlenmiştir. Baş kısmında karşılıklı yerleştirilmiş yapraklı birer kıvrık dal ve ortada ay-yıldız motifi göze çarpmaktadır. Gövdenin üst kısmında eksende mevtanın fotoğrafının yerleştirildiği oval bir pano ve sağında boyna asılmış zincirli cep saati ve alt kısmında yazısı belli olan 3 satır halinde Latin harfleriyle kitabesi bulunmaktadır. Taşın yazılarının çoğu okunamamaktadır. Cep saatinde mevtanın ölüm saati 3:45 gibi işlenmiştir. İşlenen zaman sabah mı, öğleden sonraki saat mi, olduğu anlaşılammamaktadır. Yazıların ve motiflerin üzerindeki boya solduğundan renkleri pek belli değildir. Ay-yıldız kırmızı renkli, kıvrık dallar yeşil renkli olarak işlenmiştir.

3. Değerlendirme

Bu çalışmada İzmir ili, Bayındır ilçesi, Yakapınar Köyü mezarlığında bulunan Cumhuriyet dönemine ait 26 mezar taşı incelenmiştir. Mezar taşlarının tamamında ölüm tarihi, 16 örnekte ise ölüm tarihinin yanı sıra doğum tarihi de verilmiştir. Mezar taşlarının tümü dikdörtgen ön görünüşlüdür. Üst kısımları insan başını andıran şekilde düzenlenmişlerdir. Taşların ortak özelliği tamamında zincirli bir cep saati motifinin bulunmasıdır. Taşlarda bezeme olarak bitkisel, geometrik ve nesneli bezemelerle karşılaşılmmaktadır. Saatlerin mevtanın ölüm saatini gösterecek şekilde işlenmiş olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle mezar taşları üzerine işlenen saatlerde farklı saat aralıkları tespit edilmektedir. Ölüm saatlerinin gündüz mü, gece mi olduğu belirlenememiştir.

Mezar taşlarında bitkisel, geometrik ve nesnelere oluşan bir bezeme programı ile karşılaşılmmaktadır. Bezemeler genellikle baş şahidelerinde omuz ve baş kısımlarında yer alır. Ayak şahidelerinde ise gövdenin tamamı bezemeye ay-

rılmıştır (Bkz.Tablo 5,20). Bitkisel motifler asma (Bkz.Tablo 5), çiçek (Bkz.Tablo 6,10,14,16,17,19), kıvrık dal (Bkz.Tablo 21,23,24,25'in haricinde hepsi), lale (Bkz. Tablo 13,17,18,25), menekşe (Bkz.Tablo 3,7,8, 9, 13,22,24), servi (Bkz.Tablo 20) motifleri karşımıza çıkmaktadır. Geometrik motifler içerisinde ay-yıldız şeklindeki Türk bayrağını simgeleyen motifler (Bkz.Tablo 1,2,3, 4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18, 20,21,22,23,24,26) görülür. Nesneli bezeme olarak kravat (Bkz.Tablo 11), kurdele (Bkz.Tablo 5,8,23) ve taşların tamamında zincirli cep saati motifleri yer almaktadır.

Mezar taşı kitabelerinin tamamı Latin harfleriyle Türkçe olarak yazılmıştır. Mezar taşlarından birinde Hz.Ali ile Bektaşiliğin piri Bektaş-ı Veli ibaresi geçtiği görülmüştür (Y-23). Bu taş dışındaki örneklerde genel olarak lakap veya sülale adları geçmektedir. Kitabelerde dini ve sosyal meslek gruplarına ait bir bilgi görülmemektedir. Kitabe girizgahlarında (Mezar taşı kitabelerinin ilk ve ikinci satırı) en çok geçen başlangıç ifadeleri (ser ifadeler) sırasıyla şunlardır: Allah Bâki (17 kere), Ah Ölüm (4 kere), Annemin babamın bir gülü (1 kere), Geldim dünyaya (1 kere), Nafaka için çok gurbet gezdim (1 kere) , Çok çalıştım (1 kere), Bütün ümitleri (1 kere). Kitabelerin son satırlarında doğum tarihi, ölüm tarihi verilmiş, dua olarak Fatiha isteği belirtilmiştir.

Kitabelerde Ayşe ve Fadime olmak üzere iki kadın, Ali, Cemal, Çelebi, Halim, Hasan, Hüseyin, İbrahim, İsmail, Karaca, Mehmet, Muhammed, Mustafa, Muzaffer, Mürteza, Seyfi, Şakir, Veli). Erkek isimleri en çok Ali, Hasan, Hüseyin, İbrahim, Mehmet olarak 17 erkek ismi geçmektedir. Kitabelerde geçen lakaplar; Velioğlu (Bkz.Tablo 5), Bulanıkoğlu (Bkz.Tablo 3), Koca Ali (Bkz.Tablo 4), Mehmedoğlu (Bkz.Tablo 5), Hasanoğlu (Bkz.Tablo 6), İsmailoğlu (Bkz.Tablo 8), Alioğlu (Bkz. Tablo 10), Alioğlu (Bkz.Tablo 10), Alioğlu (Bkz.Tablo 11), Mehmetoğlu (Bkz.Tablo 12), Musaoğlu (Bkz.Tablo 14), Şakiroğlu (Bkz.Tablo 15), Nebi Keloğlu (Bkz.Tablo 16), Şakir Karadağlı (Bkz.Tablo 18), Velioğlu (Bkz.Tablo 19), Mürtezaoğlu Cınana (Bkz.Tablo 21), Saitoğlu (Bkz.Tablo 22), Aşiroğlu (Bkz.Tablo 23), Karaoğlanzade (Bkz.Tablo 24) şeklinde tespit edilmiştir. Taşlar üzerinde herhangi bir yerleşim yeri veya bağlantılı bir bilgi yoktur. Kitabelerin incelenmesinden mevtalardan birinin kaza sonucu (Bkz.Tablo 2), yedisinin ise hastalık sonucu öldüğü belirtilmiştir. Vefat edenlerden birinin hastalığının bronşit olduğu mezar taşında ifade edilmiştir (Bkz. Tablo 20).

Cep saat motifli mezar taşlarının yanında tarihi belli olmayan ama yakın zamanlarda yapılmış olduğu tahmin edilen başka bir mezar taşının üst bölümünde kol saati motifi karşımıza çıkmaktadır (Fotoğraf 31). Bu örnek zaman içerisinde insanların saat kullanma alışkanlıklarının değiştiğini ve böylece kol saati motifinin giderek yaygınlaştığını göstermektedir.

Yakapınar köyünün yakın çevresinde cep saati motifli örnekler tespit edilmiştir. Tire ilçesinin Asri Şehir Mezarlığı'nda 1945 yılında vefat eden Osman Ulutaş'ın mezar taşı gerek baş şeklindeki üst görünümü, gerek kıvrık dal motifi, gerek ay-yıldız motifi ve gerekse zincirli cep saati motifiyle Yakapınar köyü mezarlığındaki örneklerle çok benzemektedir (Biçici, 2011:119-134). Mevtanın Tahtacı topluluğa mensup bir Türkmen olması kuvvetle muhtemeldir. Aynı mezarlıktan üç mezar taşının üst kısmında (İsmail Hakkı Bey, 1933; Nazım Alptekin, 1942; Ahmet Sakar, 1947), Gördes Büyük Mezarlıkta (Ali Ustaoglu Fehim, 1941; Salihoğlu Ali Aksoy, 1961) (Biçici, 2007:170-196) Yakapınar Köyü mezar taşı örneklerindeki gibi ay-yıldız, kıvrık dal motifi göze çarpmaktadır (Biçici, 2011:119-134).

Osmanlı dönemine ait bazı tahtacı mezar taşlarında cep saat motifine Ege Bölgesinde İzmir/Narlidere'de 1913 ve 1915 yıllarına ait iki örnekte (Karamağaralı, 1977:116,120; Karamağaralı, 1992:24) ve Çeşme Müzesinde (Fotoğraf 32) olduğu gibi karşımıza çıkmaktadır Cep saati motifi Osmanlı'nın geç döneminden günümüze doğru tahtacı alevi Türkmen mezar taşlarında sıklıkla görülebilmektedir.

4. Sonuç

Yakapınar Köyü mezarlığına ait, bu katalog çalışması kapsamına alınan yirmialtı mezar taşı bulunmaktadır. Yakın dönemimizin taş işçiliğini göstermesi yanında, Yakapınar Köyündeki Tahtacı topluluğu diye adlandırılan Türkmen Alevilerinin yerleşik hayatını ve toplumsal dokularını gösterme açısından bizleri bilgilendirmektedir.

Mezar taşları dikdörtgene yakın gövde formlu olarak ele alınmıştır. Malzeme olarak hepsi mermerdir. Yakapınar Köyü Mezarlığındaki incelediğimiz mezar taşı örneklerinde çoğunlukla cep saati, kıvrık dal, ay-yıldız, kır çiçekleri, menekşe ve lale gibi motifler işlenmiş olup, süslemede aşırıya, ayrıntıya kaçmayan bir kompozisyon şemasının uygulandığı anlaşılmaktadır. Mezar taşlarında karşımıza çıkan topluluğun gösterişten uzak, kendi halinde insanlar olduğunu göstermektedir.

Yakapınar Köyü Mezarlığında incelediğimiz mezar taşlarının hepsi zincirli cep saati motiflidir. Hepsi erkek mezar taşlarına aittir. Bir örnek dışında bütün örneklerin üst kısmı insan başı şeklinde ele alınmış olup, içlerine karşılıklı olarak yapraklı kıvrık dallar yerleştirilmiş ve ortaya da ay ve yıldız motifi işlenmiştir. Kullanılan ay-yıldız motifi Türk bayrağını hatırlatmakta ancak, Türk bayrağında ay ve yıldız beyazdır, zemin kırmızıdır. Yakapınar Köyü mezar taşlarında ise; beyaz zeminin üzerine kırmızı renkte ay ve yıldız işlenmiştir. Kırmızı renk ülkemizin insanları için bugüne kadar can vermiş bütün şehitlerimizin boşa akmayan kanını ifade etmektedir. Tahtacı toplumunda da ilave olarak kırmızı kutsal bir renk olup, kendilerine ait bazı inançları, değerleri hatırlatmaktadır. Kitabelerdeki yazı şeritleri baş taşında yer almaktadır. Kitabenin ilk veya ikinci satırı genellikle merhum-merhume veya mağfure,

hüve'l –bâki, isim veya unvan-lakap ile başlamakta, son satırları da merhum, mağfur, isim, ruhuna, ruhiçün el fatiha veya sene şeklinde diye bitmektedir.

Yakapınar Köyü mezarlığında 1939-1998 yıllarına ait cep saat motifli mezar taşlarında genel olarak lakap veya sülale adı lakaplar görülmektedir. Cumhuriyetten sonra yöredeki mezar taşlarının gittikçe sadeleşmeye başladığını düşünmek yanlış olmaz. Taşlar üzerinde bitkisel ve geometrik motifler karşımıza çıksa da, taşlar üzerinde yoğun şekilde bezeme kullanımı yoktur. İhtimal, bunun sebebi de köyün insanların sosyal ve ekonomik gücünün yeterli olmaması ile bağlantılı olabilir.

İncelediğimiz mezar taşlarının yapılış tarihleri her ne kadar Cumhuriyet sonrası ve bazıları da günümüze yakın yılları içerse de Türk alevi kültürünü gerek taşlar üzerindeki motiflerle ve kitabelerle bizlere yansıtması yönünden son derece önem arz etmektedir. Ege Bölgesinde Alevi kimliği olmayan Osmanlı dönemi mezar taşları ve Cumhuriyet sonrası mezar taşlarına baktığımızda farklı gelenek ve kültüre sahip insanların yaşayışları arasında çok belirgin bir fark olmadığı anlaşılıyor. Ölü gömme adetlerinde, kültürel etkinliklerde farklılıklar olsa da milli ve manevi yönden benzer özelliklerin çok olduğu görülmektedir. Her şeyden önce, aynı köke sahip ağaçta yetişen fakat farklı dallarda açan çiçekler olduğumuz hiçbir zaman akıldan çıkartılmamalıdır. Kendi özümüzden doğan kültüre ve insanımıza sahip çıkmalıyız.

Kaynakça

- BİÇER, H. Y. (2005). *İnanışları ve gelenekleriyle Tahtacılar*. Ankara: Tekağaç Kitap-Basım Yayınları.
- BİÇİCİ, H. K. (2007). Cumhuriyet dönemi (1929-1961) Gördes'in geleneksel süslemeli mezar taşlarından bazı örnekler. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 47(1): 170-196.
- BİÇİCİ, H. K. (2011). Tire asri mezarlığında bulunan cumhuriyet dönemi mezar taşlarından örnekler. *Anadolu Kültürlerinde Süreklilik ve Değişim*. Ankara: Rekmay Ltd.Şti., 119-134.
- ÇOŞKUN, N. C. (2013). Tahtacılar ve Tahtacı ocaklarına bağlı oymakların yerleşim Alanları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 68: 33-54.
- KAHYAOĞLU, S. (2013). *Kazdağ'ından esintiler*. İstanbul: Ofset Yayınları.
- KARAMAĞARALI, B. (1977). Narlıdere'deki bazı figürlü mezar taşları. *İslam İlimleri Dergisi*, 3: 115-147.
- KARAMAĞARALI, B. (1992). *Ahlat mezar taşları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- MERHAN, A. (2014). Bayındır Tahtacıları ve dillerinin belirgin özellikleri *Bilgi*, Bahar, 69: 61-70.
- ÖNAL, M. N. (2013). Muğla'da Alevi-Tahtacı Kültürü, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9): 343-366.

EKLER

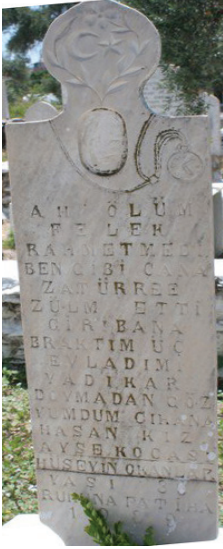
Fotoğraf 1: *Yakapınar Köyü Genel Görünüm*

Fotoğraf 2: *Yakapınar Köyü Genel Görünüm*

Fotoğraf 3: *Yakapınar Köyü Mezarlığından Görünüm*

Fotoğraf 4: No-1,1939

Fotoğraf 5: No-2,1939

Fotoğraf 6: No-3,1962

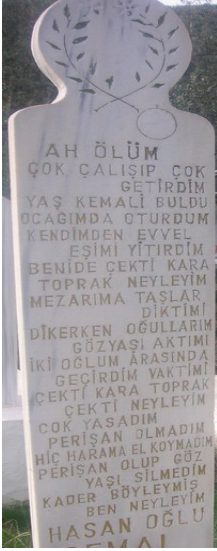
Fotoğraf 7: No-4,1966

Fotoğraf 8: No-5,1971

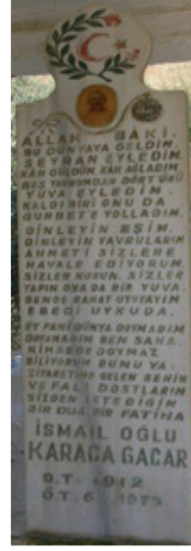
Fotoğraf 9: No-5,1971

Fotoğraf 10: No-6, 1971

Fotoğraf 11: No-7, 1975

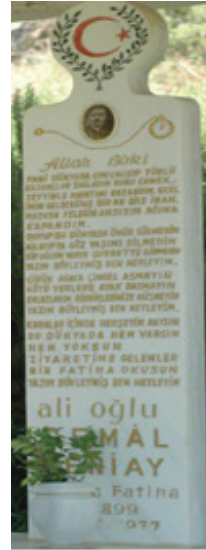
Fotoğraf 12: No-8, 1975

Fotoğraf 13: No-9, 1975

Fotoğraf 14: No-10, 1977

Fotoğraf 15: No-11, 1977

Fotoğraf 16: No-12, 1978

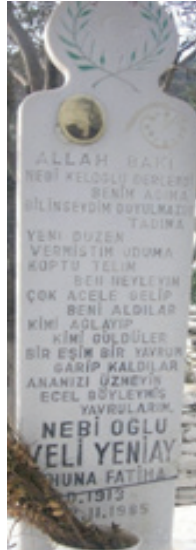
Fotoğraf 17: No-13, 1980

Fotoğraf 18: No-14, 1983

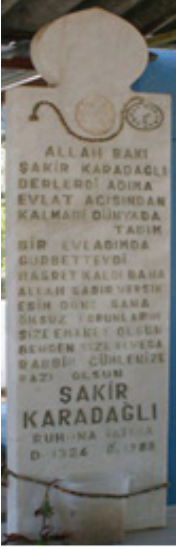
Fotoğraf 19: No-15, 1983

Fotoğraf 20: No-16, 1985

Fotoğraf 21: No-17, 1986

Fotoğraf 22: No-18,1988

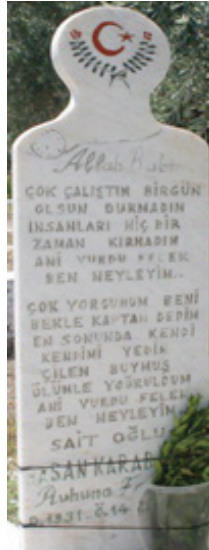
Fotoğraf 23: No-19,1991

Fotoğraf 24: No-20,1992

Fotoğraf 25: No-21,1998

Fotoğraf 26: No-22,1998

Fotoğraf 27: No-23

Fotoğraf 28: No-24

Fotoğraf 29: No-25

Fotoğraf 30: No-26

Fotoğraf 31: Yakapınar Köyü Mezarlığı, Kol Saat Motifli Mezar Taşı

Fotoğraf 32: Çeşme Müzesinde Efe Kıyafetli Saatli Mezar taşı, 1904

